

ЖІНКИ – ХУДОЖНИЦІ НА ВОЛИНІ. НОВІ ФОРМАТИ ТА ВИКЛИКИ

Берянич М. О.

*студент I курсу магістратури факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Волинь – край із багатою культурною спадщиною, де мистецтво завжди було важливою частиною духовного життя суспільства. Особливе місце у розвитку художньої культури регіону посідають жінки-художниці, які не лише продовжують традиції народного та професійного мистецтва, а й активно формують нові творчі тенденції. У сучасному світі мистецтво постійно змінюється під впливом цифрових технологій, глобалізації та соціальних процесів, тому жінки-художниці Волині стикаються з новими викликами та можливостями. Вони працюють у різних жанрах – живописі, графіці, декоративно-прикладному мистецтві, фотографії, цифровому мистецтві, перформансі – і водночас прагнуть зберегти національну ідентичність та культурні традиції.

Коли говорять про сучасне мистецтво Волині, часто згадують виставки, галереї чи мистецькі проекти. Проте за кожною картиною стоїть людина зі своїм внутрішнім світом, переживаннями та особливим способом бачити реальність. Саме тому творчість волинських художниць сьогодні – це не лише про естетику. Це про пам'ять, війну, жіночий досвід, внутрішню свободу та бажання зберегти себе у світі постійних змін. Особливо цікаво спостерігати за тим, як художниці Волині поєднують традиційне мистецтво із сучасними форматами та новими формами діалогу з глядачем.

Однією з таких мисткинь є Оксана Цюп'яшук – художниця, яка вже понад двадцять років поєднує творчість і викладання. Вона керує гуртком «Чарівний пензлик» в Ковелі, що на Волині, навчає дітей мистецтва та переконана, що живопис схожий на поезію. Її слова про те, що малювати – це як писати вірші, дуже точно передають характер її творчості. У роботах художниці відчувається ніжність, спокій та уважність до краси звичайних речей. Вона працює у різних техніках – акриловому та олійному живописі, графіці, батіку, писанкарстві, настінному розписі. Саме така багатогранність є характерною рисою сучасних художниць, які не бояться експериментувати та виходити за межі одного жанру [1].

Зовсім інший художній світ відкриває Олена Бурдаш. Її творчість наповнена філософськими роздумами про людину, природу та внутрішню гармонію. Художниця цікавиться буддизмом, медитацією,

символікою та психологією, а її картини нагадують окремих простір фантазії, де поєднуються квіти, птахи, людські постаті та яскраві кольори. Особливо цінним є те, що Олена Бурдаш не боїться говорити про складні речі просто і щиро. У світі, де людина часто губиться серед інформаційного шуму та тривоги, її мистецтво стає простором тиші й внутрішнього діалогу [2].

Глибоким емоційним звучанням вирізняється і творчість Оксани Ядчук-Мачинської. Її виставка «На небесах. На землі. Між» стала не просто мистецькою подією, а своєрідною історією життя художниці, розказаною через картини. За понад тридцять років творчої праці мисткиня створила сотні робіт, у яких поєднуються духовність, символізм та особисті переживання. В умовах війни її мистецтво набуло особливої емоційної сили. Фраза художниці про те, що війна «розвалила храм душі», звучить як узагальнення стану багатьох українців сьогодні. Проте саме творчість допомагає відновити цей внутрішній світ і знайти опору навіть у часи втрат та невизначеності [3].

Серед молодого покоління волинських мисткинь особливо цікавою є Ірина Зиза. У своїй творчості художниця пройшла різні етапи пошуків, однак поступово зосередилася на міському та пейзажному живописі. Важливим джерелом натхнення для неї стали подорожі різними країнами світу, які вона фіксує у фотографіях і згодом переосмислює у живописних роботах. У картинах Ірини Зизи поєднуються реальні враження та емоційна інтерпретація побаченого, що надає її творчості особистісного та ліричного характеру [4].

Таким чином, мисткиня репрезентує новий тип художниці Волині – мобільної, відкритої до світу та орієнтованої на міжкультурний досвід, який стає основою для сучасного мистецтва [4].

Не менш важливою постаттю у мистецькому середовищі Волині є Леся Мартинюк – художниця, педагогиня та народна майстриня-писанкарка з міста Володимира. Її творчість поєднує традиційне українське мистецтво з сучасними ідеями. Вона працює у техніці воскового писанкарства, досліджує регіональні орнаменти та зберігає народну символіку, актуалізуючи її в сучасності [5].

Важливою складовою її діяльності є педагогічна робота: мисткиня навчає молодь образотворчого мистецтва, організовує виставки та підтримує розвиток нових поколінь художників. Разом із Оксаною Білик вона заснувала студію «Писанки княжого граду», що сприяє збереженню традиційного мистецтва [5].

Образ мисткині набув символічного значення далеко за межами регіону: її фотографія стала основою обкладинки пісні «Stefania» гурту Kalush Orchestra, що перемогла на Євробаченні 2022. Це підкреслило її як візуальне уособлення української жіночності, материнства та культурної ідентичності [5].

Поруч із мисткинями, що поєднують традицію та педагогічну діяльність, на Волині активно заявляє про себе нове покоління

художниць. Серед них – Катерина Ганейчук, Світлана Костукевич, Ольга Кучма, Лілія Стельмах, Тетяна М'ялковська та Тетяна Ядчук-Богомазова, які представляють сучасні підходи до мистецтва. Вони дедалі частіше працюють у форматі виставкових проєктів, творчих лабораторій і мистецьких резиденцій, де важливим стає не лише результат, а й сам процес взаємодії та обміну досвідом. Показовим прикладом таких ініціатив є резиденція «Коло» у Луцькій галереї мистецтв, яку учасники «10-ї платформи» завершили підсумковою зустріччю-спілкуванням [6].

Проте разом із новими можливостями виникають і нові виклики. Сучасна художниця змушена бути не лише митцем, а й менеджером власної творчості: організовувати виставки, вести соціальні мережі, шукати фінансування та постійно взаємодіяти з аудиторією. Особливо складно це робити в умовах війни та суспільної нестабільності. Але саме в такі часи мистецтво стає особливо важливим. Воно допомагає говорити про те, що інколи неможливо висловити словами – про біль, пам'ять, втрату та надію.

Отже, жінки-художниці Волині сьогодні формують нове обличчя сучасного українського мистецтва. Їхня творчість – різна за стилем і настроєм, але об'єднана щирістю та глибоким відчуттям часу, у якому вони живуть. Водночас приймають нові виклики сучасності, адаптуються до складних умов сьогодення, шукають нові способи взаємодії з глядачем.

У роботах мисткинь можна побачити не лише красу, а й історію сучасної України – тривожну, складну, але живу, дивовижну й незламну.

Література:

1. Цюп'яшук О. Восьмеро сучасних митців, якими пишається Ковель. *Район. Ковель*. 2021. URL: <https://kowel.rayon.in.ua/topics/387976-vosmero-suchasnih-mittsiv-iakimi-pishaetsia-kovel> (дата звернення: 12.05.2026).
2. Бурдаш О. Про обмеження і відновлення: діалоги з волинською художницею в Галереї мистецтв / розмовляла О. Куліш. *Волинські новини*. 2024. URL: <https://www.volynnews.com/news/society/olena-burdash-pro-obmezhenia-i-vidnovlennia-dialohy-z-volynskoiu-khudozhnytseiu-v-halereyi-mystetstv/> (дата звернення: 12.05.2026).
3. На небесах, на землі, між: ретроспектива волинської художниці Оксани Ядчук-Мачинської в галереї Спільки. *Волинські новини*. 2024. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/na-nebesakh-na-zemli-mizh-retrospektyva-volynskoyi-khudozhnytsi-oksany-yadchuk-machynskoyi-v-halereyi-spilky/> (дата звернення: 12.05.2026).
4. Куліш О. Волинська художниця-мандрівниця Ірина Зиза: «Мене надихають нові міста». *Волинські новини*. 2024. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/volynska-khudozhnytsia->

mandrivnytsia-iryyna-zyza-mene-nadykhaiut-novi-mist/ (дата звернення: 12.05.2026).

5. Мартинюк Л. *Володимир: офіційний туристичний сайт*. URL: <https://volodymyr.travel/vydatni-osobystosti/> (дата звернення: 12.05.2026).

6. Художники «10-ї платформи» завершили творчу резиденцію «Коло» спілкуванням в луцькій Галереї мистецтв. *Район. Культура*. 2024. URL: <https://kultura.rayon.in.ua/news/853525-khudozhniki-10-platformi-zavershili-tvorchu-rezidentsiyu-kolo-splkuvannyam-v-lutskiy-galerei-mistetstv> (дата звернення: 12.05.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-40>

ІННОВАЦІЙНІ КОНЦЕПЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ СУПЕРМАРКЕТІВ: ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ АСПЕКТ

Білецький О. М.

аспірант кафедри дизайну

Луцький національний технічний університет

Скляренко Н. В.

доктор мистецтвознавства, професор,

в.о. зав. кафедри дизайну

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк, Україна

Сучасний супермаркет перестав бути виключно місцем реалізації товарів і поступово трансформувався у багатофункціональне середовище, що поєднує торговельні, сервісні, візуально-комунікаційні та цифрові функції. Зміни у споживчій поведінці, розвиток цифрових технологій, поширення автоматизації та зростання конкуренції між торговельними мережами зумовили необхідність переосмислення традиційних підходів до організації торговельного простору. У цих умовах особливого значення набуває дизайн як засіб формування комфортного, функціонального та технологічно інтегрованого середовища.

Теоретичне підґрунтя дослідження складають праці у сфері дизайну та модернізації просторового середовища [3], цифрових технологій у ритейлі та його модернізації [2], дослідження впливу атмосферних характеристик торговельного простору на поведінку покупців [4], омніканальних моделей торгівлі та персоналізації користувачького досвіду [5], а також прогнозування тенденцій розвитку сучасного ритейлу [1] як інструменту системної трансформації простору та